

Мукачівський державний університет
Гуманітарний факультет
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання

ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Методичні вказівки до організації самостійної роботи

**для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Спеціальність 014 Середня освіта
Спеціалізація 014.021 Англійська мова та зарубіжна література

Мукачєво-2025

УДК 378.147:82(075.4)(075.8)

Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою Мукачівського державного університету протокол №2 від 24 вересня 2025 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, протокол №1 від «26» серпня 2025 р.

Укладач

Розман І.І. – д.пед.н., професор, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання

Рецензент

Швардак М.В. – д.пед.н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту

B84

Вступ до літературознавства: методичні вказівки до організації самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література) / укладач: проф. І.І.Розман. – Мукачево: МДУ, 2025. – 20 с. (1,09 авт.арк).

Анотація

Методичні вказівки містять вступ, перелік питань до самостійної роботи, методичні рекомендації та теми до написання рефератів, критерії оцінювання рефератів, питання для підсумкового контролю. Також у вказівках зазначено критерії до оцінювання письмових самостійних робіт, тестових завдань та презентацій. Здобувачам запропоновано тестові завдання для самоконтролю знань та список рекомендованої літератури.

Призначене для педагогічних закладів вищої освіти, викладачів, здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізація 014.021 Англійська мова та зарубіжна література

© Мукачівський державний університет, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ СРЗ.....	7
ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ.....	7
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.....	8
ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАІВ.....	9
МЕТОДИЧНИЙ ПАКЕТ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ.....	10
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕ РЕФЕРАТІВ.....	12
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТІВ.....	13
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СРЗ.....	14
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	14
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ.....	17
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	17

ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота є невід'ємною частиною навчального процесу й основою пізнавальної діяльності студента. Метою методичних вказівок є конкретизація самостійної роботи здобувачів для всебічного підвищення рівня знань, раціоналізації процесу підготовки, виконання й захисту самостійної роботи, єдності навчальної та науково-дослідної роботи.

Самостійна робота з дисципліни «Вступ до літературознавства» сприяє Самостійна робота з дисципліни «Вступ до літературознавства» сприяє формуванню умінь: систематично й послідовно опрацьовувати навчальний матеріал; застосовувати літературознавчі терміни та поняття у власних відповідях і творчих завданнях; аналізувати й інтерпретувати художні тексти; працювати з науковою літературою та джерелами; узагальнювати та критично осмислювати прочитане; організовувати власну пізнавальну діяльність і планувати час; формулювати аргументовані висновки й розвивати навички наукового письма. Самостійна робота є важливим елементом освітнього процесу, який передбачає активну участь здобувачів у здобутті знань, розвитку навичок і формуванні особистих компетентностей. Вона полягає в індивідуальному опрацюванні навчального матеріалу, виконанні завдань без безпосереднього контролю викладача, що дозволяє здобувачам розвивати самостійність і відповідальність за своє навчання.

Мета методичних рекомендацій до організації самостійної роботи: спрямувати здобувачів на системне, цілеспрямоване й усвідомлене засвоєння матеріалу з курсу «Вступ до літературознавства»; формувати вміння самостійного наукового пошуку, аналізу та синтезу знань; розвинути навички критичного мислення, логічного викладу та наукової аргументації; забезпечити зв'язок теоретичних знань з практичними вміннями аналізу художніх творів.

Завдання самостійної роботи передбачають:

- ❖ ознайомити здобувачів із видами та формами самостійної роботи;
- ❖ визначити перелік основних тем і питань, що підлягають самостійному опрацюванню;
- ❖ спрямувати здобувачів на опанування літературознавчої термінології та понятійного апарату;
- ❖ розробити орієнтовні завдання для закріплення лекційного матеріалу та підготовки до семінарських занять;
- ❖ надати рекомендації щодо роботи з підручниками, науковими статтями, енциклопедіями та електронними ресурсами;
- ❖ визначити критерії оцінювання результатів самостійної роботи здобувачів.
- ❖ сприяти виробленню навичок академічної доброчесності та культури наукової праці.

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в початковій, базовій та старшій профільній школах

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ЗК4 – Здатність працювати в команді.

ЗК5 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- ЗК6 – Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
ЗК7 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК8 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК10 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК2 – Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК3 – Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з англійської мови та зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК4 – Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями (вихованцями) навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.

ФК5 – Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії англійської мови, теорії та історії зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах, практиці навчання англійської мови й зарубіжної літератури.

ФК8 – Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах (іноземною мовою, державною мовою), володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів (вихованців) у процесі говоріння й підготовки творчих робіт в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК9 – Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів (вихованців), їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК10 – Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК11 – Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК12 – Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання англійської мови та зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.

ФК14 – Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, вихованці, учителі, батьки та ін.) в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК15 – Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

ФК16 – Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

Практичні результати навчання

- ПРН1 – Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання англійської мови та зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах.
- ПРН2 – Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їхньої реалізації в початковій, базовій та старшій профільній школах.
- ПРН4 – Знає специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національних літератур, художні твори класики й сучасності.
- ПРН5 – Знає державний стандарт загальної середньої освіти, дошкільної освіти, навчальні програми з англійської мови та зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах, ЗДО та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.
- ПРН6 – Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвіди (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.
- ПРН7 – Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі в початковій, базовій та старшій профільній школах.
- ПРН8 – Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та англійської мов (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.
- ПРН9 – Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.
- ПРН10 – Володіє навичками атрибуції, розрізняє літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі за їхніми сутнісними характеристиками.
- ПРН11 – Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.
- ПРН12 – Використовує гуманістичний потенціал рідної й зарубіжної літератур для формування духовного світу юного покоління громадян України.
- ПРН13 – Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною та англійською мовою.
- ПРН15 – Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в початковій, базовій та старшій профільній школах.
- ПРН16 – Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів (вихованців) з англійської мови та зарубіжної літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів (вихованців), підготовки до майбутньої професії.
- ПРН17 – Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності в початковій, базовій та старшій профільній школах й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.
- ПРН18 – Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу в початковій, базовій та старшій профільній школах.
- ПРН19 – Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях,

обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН20 – Організовує освітній процес у початковій, базовій та старшій профільній школах, ЗДО, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

ПРН21 – Забезпечує діалог культур у процесі вивчення англійської мови та зарубіжної літератури, створює умови для міжкультурної комунікації.

ПРН22 – Здатний учитися впродовж життя і самостійно підвищувати власний освітній рівень набутий у процесі здобуття кваліфікації.

ПРН23 – Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

ПРН24 – Ефективно організовувати, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності.

ПРН25 – Забезпечувати охорону життя й здоров'я учнів (вихованців) в освітньому процесі та позаурочній діяльності в початковій, базовій та старшій профільній школах

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ СРЗ

Для реалізації СРЗ у процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі виконують завдання різних типів і рівнів складності.

Перший рівень СРЗ забезпечує засвоєння предметних знань, основних понять та термінів, видів та способів діяльності, формування навичок, умінь, але не передбачає самостійного застосування набутого.

Другий рівень СРЗ формує певні навички та вміння самостійно застосовувати засвоєні знання для виконання певних завдань:

- підготовка презентацій для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу до тем, запропонованих для самостійної роботи;
- виконання тестів.

Третій рівень передбачає самостійний інформаційний пошук, прийняття самостійних рішень та творчий рівень застосування набутих знань, навичок, умінь:

- факт виконання таких завдань свідчить про прагнення здобувачів до самореалізації та професійної рефлексії в процесі навчання;
- за бажанням здобувачі перекладають презентацію на англійську мову.

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Самостійна робота здобувачів оцінюється окремим ваговим коефіцієнтом і є складовою загального оцінювання навчальної дисципліни. Студентам рекомендовані контрольні питання, різнорівневі тести, експрес-контроль, створення презентацій до лекційного та практичного матеріалу

Тематика СРС	ДФН	ЗФН
Тема 1. Вступна лекція. Літературознавство як наука. Система літературознавчих дисциплін.	2	2
Тема 2. Література як мистецтво слова.		2
Художність літературного твору.	4	4

Тема 3. Поетика літературного твору.		2
Співставна характеристика українського і західно-європейського романтизму.	2	2
Тема 4 Художній твір: зміст та форма.	2	2
«Внутрішній світ» літературно-художнього твору	4	2
Тема 5. Функціонування літературного твору		4
Персонаж і характер	4	2
Тема 6 Композиція літературно-художнього твору		4
Сюжет і фабула літературно-художнього твору. Літературно-художній твір як система	4	2
Тема 7. Мова художнього твору		4
Образ автора як літературна категорія. Жанрові різновиди	4	2
Тема 8. Літературний образ.		4
Тема 9. Літературні жанри та роди		4
Проблема ліричного героя	4	4
Тема 10. Система літературних жанрів.		4
Становлення романного жанру в літературі	4	4
Тема 11. Теорія літературного процесу.		2
Лірична проза	4	2
Тема 12. Основи віршування		2
Лірична драма. Особливості ліричної драми.	4	2
Тема 13. Проблеми типологізації літературних творів		2
Епічна драма	4	2
Тема 14 Маркована лексика:		2
Тема 15. Напрями і течії літератури 19-20 століття		2
Творчий метод і літературний напрям. Індивідуальний стиль письменника	4	2
Тема 16. Стилистичні (риторичні, поетичні) фігури		
Проблема «нового роману», «театру абсурду»	4	2
Тема 17. Лірика та ліричний герой.		2
Цілісність літературно-художнього твору	4	2
Художність літературного твору		
Тема 18 Жанро-родові форми організації літературно-художнього твору	2	2
Разом годин	60	80

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

здобувач обирає одне із завдань та виконує його у письмовому вигляді.

Обсяг – 2-3 сторінки друкованого тексту
(або представляє тези з наступними коментарями)

1. У чому полягає специфіка літературознавства як науки? Які основні літературознавчі дисципліни виокремлюють у його системі?
2. Як література реалізує себе як мистецтво слова? Які її відмінності від інших видів мистецтва?

3. Що таке «художність» літературного твору та як вона досягається?
4. У чому полягає поняття «внутрішнього світу» літературно-художнього твору?
5. Які основні завдання й категорії поетики літературного твору?
6. Дайте порівняльну характеристику українського та західноєвропейського романтизму.
7. Як співвідносяться поняття «зміст» і «форма» у художньому творі?
8. Які функції виконують персонаж і характер у літературному творі?
9. У чому полягає функціонування літературного твору в суспільно-культурному контексті?
10. Яке місце займає композиція у структурі літературно-художнього твору?
11. Розкрийте співвідношення понять «сюжет» і «фабула».
12. У чому полягає єдність літературно-художнього твору як системи?
13. Які особливості мови художнього твору як естетичного феномену?
14. У чому полягає специфіка образу автора як літературної категорії?
15. Охарактеризуйте основні жанрові різновиди художньої літератури.
16. Які існують різновиди літературного образу та які їхні функції?
17. Які основні роди і жанри літератури? У чому полягає проблема ліричного героя?
18. Як відбувалося становлення романного жанру в європейській і українській літературі?
19. Які особливості літературного процесу як історико-культурного явища? Що таке «лірична проза»?
20. Які основи віршування потрібно знати для аналізу поетичного тексту?

ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ

1. Літературознавство як наука: історія, об'єкт і методи дослідження.
2. Система літературознавчих дисциплін та їхнє значення у вивченні літератури.
3. Література як мистецтво слова: специфіка художньої мови.
4. Художність літературного твору та способи її формування.
5. «Внутрішній світ» літературно-художнього твору: структура та особливості.
6. Поетика літературного твору: основні поняття та підходи до аналізу.
7. Український романтизм у порівнянні із західноєвропейським: теми, мотиви, художні засоби.
8. Взаємозв'язок змісту та форми у художньому творі.
9. Персонаж і характер у літературному творі: типологія та розвиток.
10. Функціонування літературного твору у культурному та соціальному контексті.
11. Композиція літературно-художнього твору: форми та принципи побудови.
12. Сюжет і фабула: поняття, типи та взаємозв'язок.
13. Літературно-художній твір як система: структурний та смисловий аналіз.
14. Мова художнього твору: стилістичні особливості та роль авторського стилю.
15. Образ автора як літературна категорія: функції та значення в тексті.
16. Жанрові різновиди літератури: класифікація та історичний розвиток.
17. Літературний образ: типи, функції та засоби створення.
18. Ліричний герой та проблема суб'єктивності у поезії.
19. Становлення романного жанру в українській та світовій літературі.
20. Основи віршування та їхнє застосування у літературному аналізі.

МЕТОДИЧНИЙ ПАКЕТ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ

20 тем для рефератів, до кожної – 5 практичних завдань, які можна виконувати письмово (2–3 сторінки) або у формі тез із коментарями.

Інструкція для роботи

- ❖ Здобувач обирає одну тему для реферату.
- ❖ Виконує письмово обсягом 2–3 сторінки або оформлює тези з коментарями.
- ❖ Практичні завдання допомагають структуровано розкрити тему та закріпити знання.

Тема 1. Літературознавство як наука: історія, об'єкт і методи дослідження

Практичні завдання:

1. Визначте основні об'єкти дослідження літературознавства та проілюструйте прикладами.
2. Опишіть методи літературознавчого аналізу та наведіть приклади їх застосування.
3. Проаналізуйте історію становлення літературознавства як науки в Україні та світі.
4. Порівняйте підходи класичної та сучасної літературознавчої школи.
5. Складіть схему системи літературознавчих дисциплін із коротким поясненням кожної.

Тема 2. Система літературознавчих дисциплін та їхнє значення

1. Охарактеризуйте основні підгалузі літературознавства.
2. Визначте роль теоретичного та історичного літературознавства у формуванні наукового підходу.
3. Проаналізуйте взаємозв'язок жанрового та стилістичного аналізу.
4. Наведіть приклади досліджень, які демонструють міждисциплінарний підхід.
5. Складіть порівняльну таблицю літературознавчих дисциплін із зазначенням їхніх завдань.

Тема 3. Література як мистецтво слова: специфіка художньої мови

1. Розкрийте відмінності літературного тексту від наукового чи публіцистичного.
2. Визначте роль емоційно-естетичного сприйняття в літературі.
3. Проаналізуйте приклади художньої мови в конкретних творах.
4. Складіть список основних стилістичних прийомів та їхніх функцій.
5. Напишіть короткий огляд, як мова твору створює художній ефект.

Тема 4. Художність літературного твору та способи її формування

1. Визначте основні критерії художності літературного твору.
2. Проаналізуйте роль образності та метафор у створенні художності.
3. Складіть приклади художніх засобів з конкретних творів.
4. Опишіть, як художність твору впливає на його сприйняття читачем.
5. Порівняйте художність у прозі та поезії.

Тема 5. «Внутрішній світ» літературно-художнього твору

1. Визначте, що складає «внутрішній світ» твору.
2. Проаналізуйте внутрішній світ одного обраного персонажа.
3. Опишіть взаємозв'язок внутрішнього світу героя та композиції твору.
4. Складіть карту внутрішніх конфліктів у художньому творі.
5. Поясніть, як авторські образи передають психологічні стани.

Тема 6. Поетика літературного твору: основні поняття та підходи до аналізу

1. Визначте ключові елементи поетики твору.
2. Проаналізуйте структурні компоненти вибраного твору.
3. Порівняйте поетику класичної та сучасної літератури.

4. Опишіть вплив поезії на сприйняття читачем.
5. Складіть приклад поетичного аналізу короткого тексту.

Тема 7. Український романтизм у порівнянні із західноєвропейським

1. Визначте основні риси українського романтизму.
2. Проаналізуйте відмінності та спільні риси із західноєвропейським романтизмом.
3. Складіть таблицю ключових авторів та їхніх творів.
4. Опишіть, як історичний контекст впливав на літературу.
5. Висловіть власну думку про специфіку національної літератури.

Тема 8. Взаємозв'язок змісту та форми у художньому творі

1. Дайте визначення змісту та форми.
2. Проаналізуйте, як форма впливає на сприйняття змісту.
3. Наведіть приклади текстів із особливою композицією.
4. Опишіть роль стилю у створенні єдності форми і змісту.
5. Складіть короткий аналіз обраного твору за цим принципом.

Тема 9. Персонаж і характер у літературному творі

1. Визначте різницю між персонажем і характером.
2. Проаналізуйте типи персонажів у обраному творі.
3. Складіть характеристику головного героя.
4. Опишіть взаємодію персонажів і їхній вплив на сюжет.
5. Поясніть, як автор формує психологічну глибину героїв.

Тема 10. Функціонування літературного твору у культурному та соціальному контексті

1. Визначте основні функції літератури у суспільстві.
2. Опишіть, як твір відображає соціальні проблеми свого часу.
3. Проаналізуйте культурний контекст обраного твору.
4. Складіть коротку характеристику літературного процесу епохи.
5. Висловіть власну оцінку впливу твору на сучасну культуру.

Тема 11. Композиція літературно-художнього твору: форми та принципи побудови

1. Визначте основні принципи композиції.
2. Проаналізуйте композиційну структуру обраного твору.
3. Поясніть роль композиційних елементів у розвитку сюжету.
4. Складіть схему композиції короткого твору.
5. Опишіть вплив композиції на художнє сприйняття.

Тема 12. Сюжет і фабула: поняття, типи та взаємозв'язок

1. Дайте визначення сюжету та фабулі.
2. Проаналізуйте взаємозв'язок сюжетних ліній у творі.
3. Складіть хронологічну схему фабули обраного твору.
4. Визначте особливості сюжетотворення в різних жанрах.
5. Опишіть роль конфлікту в розвитку сюжету.

Тема 13. Літературно-художній твір як система: структурний та смисловий аналіз

1. Визначте елементи системи твору (сюжет, композиція, персонажі, мова).
2. Проаналізуйте структурну єдність обраного твору.
3. Опишіть смислові рівні твору.
4. Складіть схему взаємодії елементів системи.
5. Поясніть, як система твору впливає на сприйняття читача.

Тема 14. Мова художнього твору: стилістичні особливості та роль авторського стилю

1. Проаналізуйте мову обраного твору (лексика, синтаксис, фігури).

2. Визначте особливості авторського стилю.
3. Опишіть роль діалогу та монологу.
4. Складіть таблицю стилістичних прийомів із прикладами.
5. Поясніть, як мова твору формує образи та емоційне сприйняття.

Тема 15. Образ автора як літературна категорія: функції та значення в тексті

1. Визначте поняття образу автора.
2. Проаналізуйте приклади образу автора в прозі та поезії.
3. Опишіть його роль у формуванні художньої реальності.
4. Порівняйте образ автора з ліричним героєм.
5. Висловіть власну оцінку значення образу автора у творі.

Тема 16. Жанрові різновиди літератури: класифікація та історичний розвиток

1. Охарактеризуйте основні роди та жанри літератури.
2. Проаналізуйте історичний розвиток жанрів.
3. Наведіть приклади творів у різних жанрах.
4. Складіть таблицю порівняння жанрів за змістом та формою.
5. Поясніть, як жанр впливає на сприйняття твору.

Тема 17. Літературний образ: типи, функції та засоби створення

1. Визначте типи літературних образів.
2. Проаналізуйте функції образів у художньому творі.
3. Опишіть засоби створення образу (метафора, епітет, порівняння).
4. Наведіть приклади з конкретних творів.
5. Поясніть роль образу у передачі художньої ідеї.

Тема 18. Ліричний герой та проблема суб'єктивності у поезії

1. Дайте визначення ліричного героя.
2. Проаналізуйте суб'єктивність ліричного героя у конкретному вірші.
3. Опишіть взаємозв'язок ліричного героя з автором.
4. Порівняйте образи ліричних героїв у різних поетичних епохах.
5. Складіть короткий аналіз вибраного вірша.

Тема 19. Становлення романного жанру в українській та світовій літературі

1. Визначте ключові етапи становлення роману.
2. Проаналізуйте роль історичного контексту у формуванні жанру.
3. Наведіть приклади ранніх романів в Україні та Європі.
4. Порівняйте структуру та тематику романів різних епох.
5. Опишіть розвиток романного жанру у сучасній літературі.

Тема 20. Основи віршування та їхнє застосування у літературному аналізі

1. Визначте основні елементи віршування (розмір, рима, ритм).
2. Проаналізуйте віршований текст за цими параметрами.
3. Опишіть роль метричних схем у передачі змісту.
4. Наведіть приклади поетичних засобів та їхнього ефекту.
5. Складіть власний короткий вірш із заданим розміром і римою та проаналізуйте його.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Підготовка до реферату передбачає такі етапи: вибір теми; визначення завдань дослідження та складання плану; підбір літературних джерел та фактичного матеріалу; написання та оформлення роботи.

Тема реферату обирається з переліку тем самостійно (у разі потреби – за допомогою

викладача, який читає даний спецкурс).

Обравши тему, необхідно визначити мету та об'єкт дослідження. Це допоможе встановити сукупність завдань, щоб їх розв'язати при його підготовці.

Мета реферату – закріплення теоретичних знань з дисципліни «Вступ до літературознавства», поглиблене вивчення обраної студентом теми.

Реферат складається зі вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури. План передбачає послідовний логічний виклад матеріалу, що розкриває зміст теми. Дисципліна «Вступ до літературознавства» передбачає індивідуальну навчально-дослідну роботу здобувачів. До даного виду робіт відносяться дослідження проблем, визначених в темах курсових робіт.

Складові реферату: титульна сторінка, зміст (план), вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки.

Індивідуальне завдання оформляється студентом самостійно у вигляді окремого звіту, надрукованого на комп'ютері: шрифт – 14, інтервал – 1,5, відступ – 1,25 см, ліве поле – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм.

Рекомендується така структура індивідуального завдання:

- титульна сторінка;
- зміст;
- послідовне висвітлення змісту розділів питання;
- список використаної літератури;
- презентація PowerPoint (за необхідністю).

Процес підготовки реферату має містити в собі наступні етапи:

1. Вибір теми.
2. Вивчення спеціальної літератури за темою.
3. Складання плану.
4. Добір і вивчення додаткових джерел та інформації з обраної теми.
5. Добір практичного та статистичного матеріалу.
6. Безпосереднє написання тексту.
7. Формулювання висновків.
8. Оформлення місту і списку джерел інформації.
9. Самокритична оцінка змісту і виправлення помилок.
10. Підготовка тез або доповіді до захисту.
11. Захист реферату (під час семінарського заняття, на студентській конференції та ін.).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат – вид письмової роботи, який перевіряє рівень засвоєння здобувачами основних положень з певної теми чи курсу, сформованість категоріально-понятійного апарату, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.

Критерії оцінювання реферату і його захисту :

- самостійність у розробці проблеми (творчий характер, вміння аналізувати теоретичний матеріал, обґрунтованість сформульованих рекомендацій);
- якість оформлення роботи (стиль викладу, грамотність, бібліографія, ілюстративний матеріал);
- повнота презентації (чіткість у формулюванні актуальності, мети і завдань роботи, вміння зробити правильні висновки, культура мовлення).

«Відмінно» виставляється, якщо: обґрунтована актуальність теми, тема розкрита повністю; одержані результати систематизовані, висновки є переконливими; продемонстровано вільне володіння матеріалом теми чи курсу; оформлення роботи відповідає встановленим вимогам.

«Добре» виставляється, якщо: обґрунтована актуальність теми, тема розкрита повністю, дослідження виконане; одержані результати систематизовані, але висновки не є переконливими, є не суттєві зауваження до оформлення роботи.

«Задовільно» виставляється, якщо: тема не розкрита повністю; одержані результати систематизовані недостатньо; висновки зроблені непереконливо; під час захисту продемонстровано недостатній рівень володіння матеріалом дослідження.

«Незадовільно» виставляється, якщо: тема практично не розкрита; висновки непереконливі; погано володіє матеріалом дослідження, неспроможний відповісти на запитання; є суттєві зауваження до оформлення списку літератури.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СРЗ

Самостійна робота здобувачів (в тому числі індивідуальна робота здобувачів), як складова поточного контролю і у складі аудиторної роботи, оцінюється під час поточного контролю певної теми на відповідному занятті.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

«Відмінно» - здобувач міцно засвоїв теоретичний матеріал; глибоко і всебічно знає зміст дисципліни; аргументовано представляє його в різних видах самостійної роботи; висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; логічно мислить, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

«Добре» - здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал з теми або курсу; демонструє уміння його практичного застосування; висловлює міркування з приводу тих чи інших проблем; опрацював рекомендовану літературу; аргументовано викладає його в самостійній роботі, проте припускається певних неточностей і помилок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі.

«Задовільно» - здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, опрацював рекомендовану літературу, але при виконанні завдань плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.

«Незадовільно» - здобувач не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується у рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Перелік питань, що виносяться на проміжний та підсумковий (екзамен) контролі

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Літературознавство як наука.
2. Предмет і завдання «Вступу до літературознавства».
3. Структура і завдання курсу.
4. Літературознавство як комплекс літературознавчих дисциплін.
5. Основні галузі літературознавства.
6. Зміст і завдання кожної з них.
7. Допоміжні літературознавчі дисципліни.
8. Їх суть, завдання, і місце в літературознавстві.

9. Літературознавство та інші гуманітарні науки.
10. Етапи розвитку літературознавства.
11. Наукові методи у літературознавстві.
12. Проблематика курсу «Вступу до літературознавства».
13. Гуманітарні науки, місце філології серед них.
14. Класифікації видів мистецтва за різними ознаками.
15. Розподіл мистецтв на просторові, часові та синтетичні.
16. Відмінність видів мистецтв за матеріалом, в якому виконані їх твори.
17. Переваги і недоліки матеріалів різних видів мистецтв.
18. Слово, як найбільш гнучкий матеріал.
19. Література в широкому і вузькому розумінні терміна.
20. Художня література як одна з форм суспільної свідомості.
21. Поняття про літературний твір та його поетику.
22. Формозмістова цілісність літературного твору.
23. Взаємозв'язок змісту і форми в художньому творі.
24. Елементи змісту і форми (тема, ідея, проблема, пафос).
25. Художній світ твору, його складові. Рівні поетики утворі.
26. Форма і зміст художнього твору.
27. Роль автора і читача у функціонуванні твору.
28. Роль критика у санбовленні художнього твору.
29. Літературна класика.
30. Белетристика.
31. Висока і низька література (елітарна і масова).
32. Літературний канон.
33. Проблеми аналізу та інтерпретації твору, можливості різночитання.
34. Сюжет, позасюжетні елементи.
35. Експозиція, зав'язка, хід дії, кульмінація, розв'язка.
36. Монолог, пролог і епілог.
37. Ліричний відступ.
38. Особливості художньої, поетичної мови, її рівні.
39. Лексико-семантичні засоби виразності.
40. Тропи.
41. Риторичні і поетичні фігури.
42. Засоби евфонії і графіки.
43. Образ як естетична категорія.
44. Властивості літературного образу.
45. Роль асоціативності в створенні образу.
46. Образ людини в літературі: персонаж, характер
47. Проблема класифікації художніх образів (за предметністю, за смисловим узагальненням, за структурою).
48. Образи природи, предметів, абстрактних понять, збірні образи.
49. Автологічні і металогічні образи.
50. Образи-символи, алегорії.
51. Архетип, стереотип і монотип як моделі створення образів.
52. «Вічні» образи.
53. Зародження літературних родів.
54. Епос, лірика, драма.
55. Визначення поняття «літературний рід».
56. Визначення термінів «роман», «повість».
57. Визначення термінів «оповідання», «новела», трагедія, «комедія».
58. Визначення термінів «поема», «байка».
59. Визначення термінів «трагедія», «комедія».

60. Система літературних жанрів.
61. Формування системи літературних жанрів .
62. Епічні жанри та їх класифікація.
63. Історичний розвиток роману та його різновиди.
64. Ліричні жанри, їх класифікація.
65. Ліро-епічні жанри.
66. Драматичні жанри, розвиток трагедії, комедії, драми.
67. Поняття про літературний процес, його рушійні сили.
68. Традиції і новаторство в літературі.
69. Періодизація літератури: провідні підходи.
70. Національна і світова література, регіональні феномени в літературі.
71. Дискусія про повноту і неповноту національних літератур.
72. Міжлітературні взаємодії.
73. Ритм і чинники його утворення.
74. Системи віршування: антична, тонічна, силабічна, силабо-тонічна.
75. Прості і складні строфи.
76. Поетичні розміри силабо-тонічної системи.
77. Рима і римування.
78. Білий вірш, вільний вірш (верлібр).
79. Літературний стиль, напрям, течія, група, школа.
80. Бароко, класицизм, сентименталізм як літературні напрями.
81. Художні системи романтизму та реалізму: естетика і поетика.
82. Модернізм та його течії: неоромантизм.
83. Проблема постмодернізму у світовій та українській літературі.
84. Маркована лексика: архаїзми, неологізми.
85. Межа їх вживання і художньо-стилістичний ефект у тексті, який досягається з їх допомогою.
86. Взаємопроникнення лексичної та фразеологічної сфер художньої мови.
87. Номінативний слововжиток і його контекстуальна експресивність у художній мові.
88. Засоби творення комічного (комічні ситуації, бурлеск).
89. Художній метод.
90. Літературні напрями.
91. Бароко (XVII – XVIII ст.).
92. Класицизм (XVIII – початок XIX ст.).
93. Сентименталізм (друга половина XVIII – початок XIX ст.).
94. Романтизм (кінець XVIII – початок XIX ст.). Реалізм (друга половина XIX ст.). Модернізм (кінець XIX – XX ст.). Іпресіонізм.
95. Символізм і неоромантизм.
96. Модернізм (імажинізм, футуризм, акмеїзм).
97. Тема 18. Жанро-родові форми організації літературно-художнього твору. Структура літературно-художнього твору. Об'єктивно-суб'єктивна структура художнього твору. Аналіз об'єктивно-суб'єктивної структури художнього твору. Тема та ідея літературного твору. Фабула літературного твору. Літературний характер.
98. Художність літературного твору.
99. «Внутрішній світ» літературно-художнього твору
100. «Внутрішній світ» літературно-художнього твору
 101. Персонаж і характер
 102. Сюжет і фабула літературно-художнього твору.
 103. Літературно-художній твір як система
 104. Образ автора як літературна категорія.

105. Жанрові різновиди поеми
106. Проблема ліричного героя
107. Становлення романного жанру в літературі
108. Лірична проза
109. Лірична драма. Особливості ліричної драми.
110. Епічна драма та її особливості.
111. Творчий метод і літературний напрям.
112. Індивідуальний стиль письменника
113. Проблема «нового роману».
114. Поетика «театру абсурду»
115. Цілісність літературно-художнього твору
116. Художність літературного твору

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Комп'ютерна презентація - публічне подання певних здобувачем відомостей, матеріалу у зручному для сприйняття форматі, у вигляді кольорових карток-слайдів до певної теми, на яких розміщують текстову і графічну інформацію.

Критерії оцінювання презентацій:

- повнота розкриття теми;
- структуризація інформації;
- наявність і зручність навігації;
- відсутність граматичних, орфографічних і мовних помилок;
- відсутність фактичних помилок, достовірність поданої інформації;
- наявність і правильність оформлення обов'язкових слайдів (титольний, зміст, про проект, список джерел);
- оригінальність оформлення презентації;
- обґрунтованість і раціональність використання засобів мультимедіа та анімаційних ефектів;
- грамотність використання кольорового оформлення;
- використання авторських ілюстрацій, фонів, фотографій, відеоматеріалів;
- розміщення і комплектування об'єктів; єдиний стиль слайдів.

«Відмінно» виставляється за умови: відповідності змісту презентації темі; наявності правильного оформлення презентації; якісно підготовленої практичної розробки; дотримання всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту; оригінальності оформлення презентації.

«Добре» виставляється при наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.

«Задовільно» виставляється при наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.

«Незадовільно» виставляється при повній невідповідності вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Будний В. Вступ до літературознавства. – Львів, 2017. – 266 с. Електронний ресурс: <http://philology.lnu.edu.ua/course/vstup-do-literaturoznavstva-slavisty>.
2. Вступ до літературознавства : хрестоматія / Упор. Н. Бернадська. – К., 1995.
3. Моклиця М. Вступ до літературознавства / М. Моклиця. – Луцьк, 2011.
4. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. – К., 2001.

Літературні джерела представлені в науковій бібліотеці МДУ (НБ)

5. **Шевельов, Ю.** Вибрані праці: У 2-х кн. Літературознавство [Електронний ресурс]. Книга 2 / Ю. Шевельов ; упор. Дзюба І. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 1151с.
6. **Білоус, П. В.** Вступ до літературознавства : навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНмолодьспорт України / П. В. Білоус. – К. : Академія, 2011. – 336 с. – (Альма-матер). **Кільк. прим.: 2 (Читальний зал №1, ЧЗВ - Читальний зал для викл.)**
7. **Білоус, П. В.** Вступ до літературознавства : навч. посібник для самост. роботи студента. Реком. МОНмолодьспорт України / П. В. Білоус, Г. Д. Левченко. – К. : Академія, 2012. – 364 с. – (САМ!).
а. Кільк. прим.: 2 (Читальний зал №1, ЧЗВ - Читальний зал для викл.)
8. **Наєнко, М. К.** Історія українського літературознавства і критики : Рекомен. МОНУ для студ.ВНЗ / М. К. Наєнко. – К : ВЦ «Академія», 2010. – 520с. – (Альма-матер).
а. Кільк. прим.: 2 (Читальний зал №1, ЧЗВ - Читальний зал для викл.)
9. **Іванишин, П.** Критика і метакритика як осмислення літературності : монографія / П. Іванишин. – К. : Академія, 2012. – 288 с. – (Монограф).
а. Кільк. прим.: 1 (Читальний зал №1)
10. **Літературознавча енциклопедія. У двох томах Том 1. А-Л** / Авт.-уклад. Ковалів Ю.І. – К : ВЦ «Академія», 2007. – 608 с. – (Енциклопедія ерудита).
а. Кільк. прим.: 1 (Читальний зал №1)
11. **Літературознавча енциклопедія. У двох томах Том 2. М-Я** / Авт.-уклад. Ковалів Ю.І. – К : ВЦ «Академія», 2007. – 624 с. – (Енциклопедія ерудита).
а. Кільк. прим.: 1 (Читальний зал №1)
12. **Літературознавчий словник-довідник** / За ред. Гром'яка Р.Т. та інш. – 2-ге вид., випр., доповн. – К. : Академія, 2007. – 752 с. – (Nota bene). – Редколегія на титул. стор. не вказ.
а. Кільк. прим.: 2 (Читальний зал №1, ЧЗВ - Читальний зал для викл.)
13. **Моклиця, М.** Основи літературознавства : Посібн. для студ. філол. факульт. / М. Моклиця. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. – 192с.
Кільк. прим.: 17 (Читальний зал №1, ЧЗВ - Читальний зал для викл., Абонемент №1)
14. **Ференц, Н.** Основи літературознавства : Посібник / Н. Ференц. – Ужгород : Гражда, 2009. – 424с.
Кільк. прим.: 1 (Читальний зал №1)

15. **Ференц, Н. С.** Основи літературознавства : Підручник. Затверджено МОНУ / Н. С. Ференц. – К : Знання, 2011. – 431 с. – («Вища освіта ХХІ століття»).
- Кільк. прим.: 10 (Читальний зал №1, ЧЗВ - Читальний зал для викл., Абонемент №1)**
16. **Будний, В.** Порівняльне літературознавство [Електронний ресурс] : підручник для студ. ВНЗ. Затв. МОНУ / В. Будний, М. Ільницький. – К. : Вид. дім «Києво-могилянська академія», 2008. – 430с.
17. **Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія [Електронний ресурс]** / за ред. Наливайка Д. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 487с.
18. **Мишанич, С.** Фольклористичні та літературознавчі праці. Том 1 / С. Мишанич. – Донецьк : Донецький національний університет, 2003. – 558 с.
- а. Кільк. прим.: 1 (Читальний зал №1)**
19. **Мишанич, С.** Фольклористичні та літературознавчі праці. Том 2 / С. Мишанич. – Донецьк : Донецький національний університет, 2003. – 470 с.
- а. Кільк. прим.: 1 (Читальний зал №1)**

Допоміжна (Д)

20. Чижевський Д. Українське літературне бароко. – К., 2001.
21. Сивокінь Г. Давні українські поетики. – Харків, 2001.
22. Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Українська поетика. – Дрогобич, 2008.
23. Качуровський І. Фоніка. – Мюнхен, 1985.
24. Качуровський І. Нарис компаративної метрики. – Мюнхен, 1985.
25. Качуровський І. Строфіка. – Мюнхен, 1967.
26. Качуровський І. Основи аналізу мовних форм. – Ч. 1. Лексика. – Ніжин, 1994.
27. Качуровський І. Основи аналізу мовних форм. – Ч. 2. Фігури і тропи. – Київ, 1995.
28. Качуровський І. Генерика. – К., 2008.
29. Енциклопедія постмодернізму. – К., 2003.
30. Мітосек З. Теорії літературознавчих досліджень. – Сімферополь, 2003.
31. Боровська Н. Психоаналіз і літературознавство. – К., 2003.
32. Вступ до літературознавства / Уп. Н. Бернадська. – К., 1995.

Навчально-методичне видання

ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Методичні вказівки до організації самостійної роботи

**для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація 014.021 Англійська мова та зарубіжна література

Укладач: І.І Розман

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>